

Děti a mobily: Co jim hrozí v síti a jak je chránit?

Rozhovor s Romanem Kohoutem - vedoucím odboru analytiky a kybernetické kriminality Krajského ředitelství Policie Karlovarského kraje a zakladatelem projektu „Internetembezpecne.cz“

O tomhle asi přemýšlí každý rodič - od jakého věku můžu dítěti dát bezpečně mobil? Kdy je to rozumné?

Je to rodiči velmi často kladená otázka a unifikovaná správná odpověď na ni neexistuje, neboť ono zmíněné bezpečí není ani tolik podmíněno technologií, kterou dítěti do rukou vkládáme, nýbrž z rodinných poměrů. Pakliže dítěti pořídíme mobilní telefon se všemi právy instalace aplikací bez časového omezení a jakékoliv kontroly, nemůže být o bezpečí samozřejmě řeč. Na druhou stranu je třeba si uvědomit, že dnešní děti jsou již dětmi jiné generace a nové technologie jsou a budou součástí jejich života a odpírat jim takové technologie rovněž není cestou k bezpečí - budou hledat jinde, bez dozoru rodičů. Tedy vztáhnou to na sebe - šestiletá Viky i čtyřletý Honzík již mají možnost užívat mobilní telefon, tablet i počítač. Všechny zařízení jsou opatřena aplikací pro kontrolu činnosti a dítě značně omezují v oblastech, které by mohly být nebezpečné. Za daň tohoto omezení však mohou prozkoumávat svět technologií, učit se komunikovat a prostřednictvím dobře zvolených her rozvíjet svůj dětský svět zvědavosti a umu. Varoval bych rodiče ale před tím, aby tohoto zneužívali k tomu, aby "měli od dětí na chvíli klid" - bohužel je to návykové a to pro obě strany. Je třeba si stanovit maximální dobu, kterou děti mohou s mobilem v ruce za den strávit.

Je zřejmé, že ve třídě se nakonec vždycky najde někdo, kdo již telefon má a zvedne vlnu zájmu ostatních dětí. Prostě tomu neutečeme.... poradíte pár nejdůležitějších věcí, které v telefonu nastavit, aby nehrozilo, že dítě způsobí sobě nebo někomu jinému nějakou kalamitu?

Ano, máte pravdu, již v předchozí odpovědi, jsem naznačil, že uměle oddalovat setkání dítěte s technologií nemá moc smysl, naopak můžeme z dítěte ve třídě udělat outsidersa, který ne že jen telefon (tablet) nemá, ale ani jej neumí ovládat. Nicméně je třeba si uvědomit vztah rodič-dítě. Rodič je stále za jednání dítěte zodpovědný a je povinen jej důkladně chránit. Je tedy pro mě nepředstavitelné, aby dítě mělo mobilní telefon bez aplikace, která by monitorovala jeho činnost (např. Family Link, Kaspersky Save Kid apod.). Mnohé aplikace jsou zcela zdarma a pro hlídání plně dostačující, placené aplikace umožňují i číst text, který dítě píše či fotí (hodí se třeba při užívání sociálních sítí). To je asi jediná věc, kterou je třeba nutně nastavit, ona aplikace poté pohlídá vše ostatní. Co je ovšem zásadnější, předat onen telefon a vysvětlit dítěti jak jej správně užívat a to nemyslím z hlediska ovládnutí. Je třeba dítěti vysvětlit, že je to zařízení, které je schopné se připojit na internet - tedy co to internet je, k čemu slouží, k čemu všemu je prospěšný, ale také zároveň podotknout, že se jedná o paralelní virtuální prostředí, kde je možné, že je bude kontaktovat cizí člověk a že se k cizí osobě ve světě internetu má dítě stavět stejně jako ve světě reálném.

Jak je to s aplikacemi, které mi umožňují děti sledovat, kontrolovat nebo mít aspoň trochu jasno v tom, co dělají nebo kde se pohybují? Jaké aplikace se osvědčily a které naopak nedělají dobrotu?

Podíva-li se rodič do obchodů s aplikacemi, najde jich nepřehledné množství. Ovšem je třeba si uvědomit, že některé mohou být podvodné, některé nekvalitní. Pokud však rodič pogoogluje a sáhne po léty ověřených aplikacích, neudělá špatně. Jak jsem uvedl, sám osobně používám Family Link od Googlu, na mladší děti bohatě postačí, neboť lze nastavit dobu trvání strávená ve virtuálním světě napříč všemi přihlášenými zařízeními, omezit užívání v noční době a rodič má také přehled, kde se dítě nachází či jaké instaluje a využívá aplikace. V době, kdy děti budou starší určitě sáhnou po placeném řešení, neboť pak má rodič možnost i kontrolovat text, který dítě odesílá a jedná se o multiplatformní aplikaci, je tedy jedno zda dítě užívá zařízení se systémem od Googlu, Applu či Microsoftu. Skutečnost, že takové aplikace jako Family Link vážně fungují lze ověřit v recenzích aplikace v obchodě v nařkání dětí, které často působí až úsměvně. Na druhou stranu jsou zde i návody jak některá omezení obejít, což je úsměvné dvojnásob, mám rád, když se nám dítka stávají hackery.

Dokázal byste vytvořit hitparádu věcí, které hrozí dítěti ve věku řekněme do deseti let věku?

Mladší děti je třeba řádně poučit o tom co internet je, že se jedná o virtuální prostředí a nebojím se již toto prostředí nazvat paralelním světem, ve kterém mnozí z nás tráví více času, než by bylo vhodné. A stejně jako ve světě reálném, i ve světě virtuálním se můžeme setkat s naprosto stejným závadným chováním. Děti je nutné upozornit na to, že i ve virtuálním světě mohou narazit na cizí osobu, která nemusí mít dobré úmysly a že i v tomto světě je třeba brát zřetel na svou bezpečnost - stejně jako ve světě reálném by se děti neměly bavit s cizí osobou, tak je tomu i ve světě virtuálním. Více si lze přečíst na www.internetembezpecne.cz - např. kybergrooming. Druhou dosti opomíjenou výšečí virtuálního světa je tzv. netiketa - tedy slušné chování - děti se na internetu mohou setkat s velkým množstvím vulgárních výrazů, které zde není korektní replikovat. Do třetice bych rád v hitparádě uvedl kyberšikanu. Jestliže dokážou být děti mezi sebou zlé ve světě reálném, ve světě virtuálním to umí dvojnásob. Ovlivňuje je zde domnělá anonymita, nicméně kyberšikana je mnohem nebezpečnější než šikana v reálném světě a rodiče by ji neměli podcenovat a řešit ji.

Co hrozí starším?

Starší skupina je kromě těch výše uvedených dále ohrožena tzv. sextingem - zasílání fotografií, kde mohou být děti nahé a adresát je neznámá osoba. Je třeba si uvědomit, že takové fotky již nelze z internetu smazat. Na druhém žebříčku bych vystavil závislost na moderních komunikačních technologiích - závislost na sociálních sítích, počítačových hrách či jen být na telefonu stále online. Třetí příčku bych obsadil ověřováním informací a to ať z pohledu toho, aby děti neuvěřily na jakoukoliv dezinformaci či ji dále nešířily, ale aby se samy naučily, že ke každé informaci na internetu zjištěné je nutné v případě potřeby uvést zdroj.

O čem se teď v kybernetické bezpečnosti s ohledem na děti a mladistvé aktuálně nejvíc mluví? Je nějaká nová hrozba, která před pěti lety neexistovala? Jak se před ní chránit?

Ono se může zdát, že se každý rok na svět narodí nějaká nová hrozba, avšak ono tomu zas tak úplně není. Každému jednotlivému závadovému chování na internetu lze nalézt analogie ve světě reálném. Tedy velmi často pouze postačí selský rozum na to odhalit některá z internetových nebezpečí. Aktuálně jsou rodiče nejvíce vystrašení ještě filmem V Síti, já bych k tomuto rád podotkl, že ona ta situace není zas tak hrozná, jak by se ze zmíněných čísel mohlo zdát. Ze své praxe vím, že většina dětí si poradit umí sama, ale i přes to bych rád apeloval na rodiče, aby kontrolu nepodceňovali. Stejně jako rodiče zajímá, co za pána si s jejich dítětem povídalo na hřišti, by je mělo zajímat kdo si s nimi povídá na internetu.

Veřejnost je nejspíš dobře seznámena i s hrozbou sexuálních online predátorů, které odhalil dokument V síti. Jak poznám, že se moje dítě stalo obětí a v jakém okamžiku je čas obrátit se na policii?

Ano, tento film našťastí zvedl velký zájem o danou problematiku a v preventivní oblasti odvedl kus práce. A to je dobře. Rodiče jsou schopni nejčastěji detekovat problém právě na změně chování dítěte. Pokud bylo dítě stále online a nyní jej telefon nezajímá, je možné, že chce být mimo určitou část dne - kyberšikana apod. Nebo naopak, pokud z ničeho nic telefon nepustí z ruky, tedy aby mohl např. predátorovi stále odpovídat na naléhavé požadavky (dítě může být vydíráno). Vždy jsou k tomu i doprovodné jevy, kdy dítě mlčí, zavírá se do pokoje o samotě apod. Pokud se zjistí, že dítě je obětí nějakého predátora, je na místě volat policii rovnou a hlavně nikde nic nemazat a predátora neblokovat. Policie již dávno ví, jak s takovou situací naložit a není na místě ji připravovat o důkazy např. v podobě konverzací, profilů, metadat aj.

Na co si ještě v souvislosti s mobily a dětmi dát pozor?

Zásadní informace jsme již shrnuli výše, je jasné, že každé prostředí je prostředím pro dobré, stejně tak pro zlé - jako v reálném světě. Rozhodně však internet není nebezpečnějším místem než naše sídliště. Budme jen správnými rodiči, hlídejme a chraňme naše děti, ale zároveň je nechme objevovat nové světy, znalosti, dovednosti bez hranic. Internet bude takový, jaký si jej uděláme a jsou to naše děti, ve kterých je budoucnost jak našeho světa reálného, tak i světa internetového.

Autor: Adam Maršál